

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENT

BARNE- OG FAMILIEDEP. ARKIVNR. 431.10	KASS AR.
01 JUN 2005	
SAKSOMRÅDE 2004/05966	SIGN.:

-005

Norsk Skoleorkesterforbund Nordland
v/ Knut Solberg,
Heimtunvegen 2
8661 MOSJØEN

Deres ref
2004/1423418 HAV

Vår ref
200405370-2/JOS

Dato
31.05.2005

Vefsn Unge Strykere foreløpig onr 980 823 717 - Klage over Enhetsregisterets vedtak om ikke å registrere umyndige styremedlemmer

Vi viser til klage datert 19.oktober 2004 over Enhetsregisterets nektingsvedtak av 22. oktober 2004 og oversendelsesbrev fra Enhetsregisteret av 2. november. Vi beklager den lange saksbehandlingstiden, som i hovedsak skyldes behov for å innhente uttalelser fra Barne- og familiedepartementet og Justisdepartementet.

Saken gjelder klage over Enhetsregisterets vedtak om ikke å registrere to mindreårige styremedlemmer i foreningen Vefsn Unge Strykere. Det påklagede nektingsvedtaket ble truffet 22. oktober 2004.

Nektingsvedtaket er begrunnet med at vergemålsloven av 22. april 1927 nr. 3 § 2 ikke åpner for registrering av mindreårige styremedlemmer.

Klager gjør gjeldende at mindreårige personer har anledning til å være styremedlemmer i foreninger og at Enhetsregisterets nektingsvedtak av 22. oktober 2004 av den grunn må omgjøres.

Saken har reist prinsipielle spørsmål som berører flere departementers saksområder. Vi har på denne bakgrunn valgt å innhente uttalelser fra Justisdepartementet og Barne- og familiedepartementet. Barne- og familiedepartementet (BFD) har avgitt uttalelse datert 15. februar 2005. Justisdepartementet (JD) har avgitt uttalelse datert 4. mai 2005. Begge uttalelsene følger vedlagt.

Barne- og familiedepartementets svar

BFD har en nærmere gjennomgang av vergemålslovens § 2 og forståelsen av denne. BFD mener at bestemmelsen ikke innebærer noen begrensninger i umyndiges disposisjoner som ikke innebærer forpliktelser for dem selv. BFD konstaterer i denne forbindelse at Enhetsregisterets praksis strider mot Geir Woxholt sin forståelse av vergemålslovens § 2. BFD presiserer at tilskudd til frivillige organisasjoner har sterke demokratiske funksjoner. Dette utgangspunktet er presisert i retningslinjer fastsatt av BFD i 1992. En rett for 15-åringer til å bli kunne velges til tillitsverv er her eksplisitt nevnt. Kravene er opprettholdt i den reviderte forskrifte om tilskudd til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner av 16. desember 2002 (heretter referert til som forskriften av 2002). BFD konkluderer med at vedtaket fra Enhetsregisteret strider mot formålsparagrafen i forskriften av 2002. BFD presiserer videre at det vil være uheldig om staten nå "straffer" organisasjonene økonomisk for å ha fulgt opp en villet politisk utvikling, og de presiserer at en nektelse vil kunne få store økonomiske konsekvenser for barne- og ungdomsorganisasjoner som mottar statlig støtte.

Justisdepartementets svar

I brevet fra NHD til JD ble JD særskilt bedt om et svar på hvorvidt styreverv for mindreårige i en forening innebærer en reell risiko for å bli pådratt erstatningsansvar og gjeld.

JD avgrensner innledningsvis sine drøftelser til ideelle (allmenntilgittige) foreninger. JD fastslår videre at det er en sedvane for at mindreårige kan inneha styreverv i foreninger. JD foretar videre en behandling av vergemålsloven § 2 som forvaltes av JD. Etter en nærmere fortolkning kommer JD til at bestemmelsen ikke innebærer et absolutt hinder mot at en mindreårig kan pådra seg økonomiske forpliktelser, som for eksempel som konsekvens av erstatningsansvar. JD fastslår videre at styremedlemmene ikke blir ansvarlige for foreningens gjeld ved å delta i styret, men de kan bli erstatningsansvarlige ved forsett/uaktsomhet.

Det avgjørende spørsmål som drøftes er om styreverv for mindreårige kan sies å innebære at den mindreårig kan pådra seg økonomiske forpliktelser på en måte som er i strid med vergemålsloven § 2. Etter en totalvurdering av de relevante rettskildene kommer Lovavdelingen til at mindreårige har rettslig adgang til å være styremedlemmer. Det presiseres at dette gjelder selv om styremedlemmene kan pådra seg erstatningsansvar ved forsettlige/uaktsomme handlinger. JD konkluderer på følgende måte: "Der det ikke er gitt uttrykkelige regler om noe annet, er det derfor etter Lovavdelingens oppfatning ikke noe rettslig hinder for å velge mindreårige som styremedlemmer i en forening, forutsatt at de har nådd et visst alders- og modenhetsnivå. Det er derved heller ikke noe rettslig grunnlag for å nekte foreninger med lovlig valgte, mindreårige styremedlemmer registrering i Enhetsregisteret.

Nærings- og handelsdepartementets vurderinger

Etter enhetsregisterloven § 17 første ledd første punktum skal registerføreren prøve om innsendte opplysninger og dokumentasjon er i samsvar med reglene i loven eller forskrifter gitt i medhold av loven. Enhetsregisteret foretar kun en formalkontroll av de innsendte dokumentene og kontrollerer om det er samsvar mellom de opplysningene som er meldt i samordnet registreringsmelding og det som fremkommer av vedleggene. Dersom vilkårene for registrering er oppfylt skal opplysningene straks innføres i registeret og dersom vilkårene ikke er oppfylt skal registrering nektes, jf. henholdsvis §§ 17 og 19.

Vi legger til grunn at spørsmålet om mindreåriges valgbarhet til styrer i foreninger må avgjøres etter vergemålsloven § 2. Mindreårige er etter vergemålsloven personer under 18 år. Vi vil i vurderingen generelt legge stor vekt på Lovavdelingens fortolkninger av bestemmelsen. Vurderingene knytter seg hovedsakelig til ideelle (allmenntyttige) foreninger, men vil også være relevant for vurderingen av liknende problemstillinger for andre typer foreninger.

Vergemålsloven § 2 regulerer ikke direkte den mindreåriges adgang til å inneha styreverv i en forening. Det legges til grunn at det foreligger sedvane for at mindreårige kan inneha styreverv i foreninger. Det legges videre til grunn at vergemålsloven § 2 ikke innebærer et absolutt hinder for at mindreårige kan påta seg økonomiske forpliktelser. Det avgjørende spørsmålet er om styreverv i foreninger kan sies å innebære at den mindreårige kan pådra seg økonomiske forpliktelser på en måte som er i strid med vergemålsloven § 2.

Dette reiser for det første spørsmål om hvorvidt det å inneha et styreverv i en forening innebærer en reell risiko for den mindreårige å bli pådradd erstatningsansvar og gjeld. Som styremedlem i en forening vil de disposisjoner man foretar på foreningens vegne kun binde foreningen som sådan. Det samme gjelder foreningens gjeld. Det er imidlertid enighet om at mindreårige styremedlemmer ved forsettlig/uaktsom opptreden kan bli erstatningsansvarlige. Det er videre enighet om at umyndige styremedlemmer kan bli solidarisk ansvarlige for forsinkelsesgebyr etter regnskapsloven § 8-3. Mindreåriges deltagelse i styret i foreninger kan etter dette innebære en risiko for at vedkommende kan bli pådradd erstatningsansvar og gjeld.

Spørsmålet er videre om det faktum at mindreåriges styreverv i foreninger innebærer en risiko for å pådra seg erstatningsansvar og gjeld som nevnt overfor medfører at de påtar seg økonomiske forpliktelser på en måte som er i strid med vergemålsloven § 2. Vergemålslovens § 2 innebærer som nevnt ikke et absolutt hinder for at mindreårige kan påta seg økonomiske forpliktelser. Vi viser til JD sin drøftelse av spørsmålet i punkt 4 i svarbrevet. Etter JD sin vurdering trekker de relevante rettskildene klart i retning av at mindreårige kan være styremedlemmer forutsatt at de har nådd et visst alders- og modenhetsnivå. Det at styremedlemmene ved forsett/uaktsomhet kan bli

erstatningsansvarlige og/eller ansvarlig etter regnskapsloven § 8-3 endrer etter JD sitt syn ikke dette utgangspunktet. Vi deler JD sine vurderinger på dette punkt.

I tillegg har vi vektlagt at BFD vurderer vedtaket å stride mot formålsparagrafen i forskriften av 2002. Dette regelverket legger betydelig vekt på demokratihensyn som er viktig hensyn som taler for å ha mindreårige i styret i foreningene. Bestemmelsen forutsetter at det skal legges til rette for barn og unges deltagelse i foreningene, herunder valg til styreverv. I tillegg vektlegges det fra vår side at nektingsvedtaket har skapt ikke ubetydelige problemer for foreninger som er avhengig av å motta statlig støtte for å klare seg. En nektelse av å registrere foreningen i Enhetsregisteret kan få som konsekvens at foreningene ikke får adgang til å motta slik støtte.

Etter en totalvurdering har vi kommet til at det ikke er adgang til å nekte å registrere Vefsn Unge Strykere som er en ideell organisasjon i Enhetsregisteret på det grunnlag at foreningen har lovlige valgte mindreårige i styret.

I medhold av forskrift om registrering av juridiske personer i Enhetsregisteret § 20, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker §§ 28-34, fatter departementet følgende vedtak:

Klagen tas til følge.

Departementet vil avslutningsvis opplyse om at når et vedtak blir endret til gunst for en part, kan parten på visse vilkår tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, jf. forvaltningsloven § 36.

Med hilsen

Kari Bjørke (e.f.)
underdirektør

Jon Skage
rådgiver

Kopi med vedlegg: Enhetsregisteret

Kopi uten vedlegg: Justisdepartementets lovavdeling og Barne- og
familiedepartementet.